

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Martini Bonacinæ Vtrivsque Signatvræ Referendarii
Compendium Omnium Operum de Theologia Morali,
omnibusque conscientiæ nodis**

Bonacina, Martino

Coloniæ Agrippinæ

Satisfactio, & quomodo injungenda à Confessario.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41152

Satisfactio.

Et quomodo injungenda à Confessario.

1. Satisfactio est compensatio pœnæ temporalis debitæ ob injuriam Deo illatam, consistens in operibus pœnalibus & laboriosis taxatis à Confessario Satisfactio à Confessario imposita non semper remittit omnem pœnam peccatis debitam; cum ipse Confessarius non cognoscat quanta pœna peccatis debeat: estque validum sacramentum pœnitentiæ, etiam si (præcisa tamen malitia pœnitentis) Confessarius nullam pœnitentiam injungat, cum satisfactionis injunctio non sit pars essentialis sacramenti: tenetur tamen Confessarius, per se loquendo pœnitentiam seu satisfactionem convenientem injungere quantum fieri poterit, pro qualitate criminum, nisi forte pœnitens infirmus esset, ac morti proximus. *tom. I. de Pœnitentiæ Sacramento, diff. 5. quest. 5. sect. 3. punct. 1. n. 1. & seq. & punct. 2. n. 1. & seq.*

2. Non est injungenda pœnitentiâ, quando Confessarius a deo contritum videt pœnitentem: ut credat in egre Deo satisfecisse. Quæ doctrina extendenda est etiam ad scrupulosum, frequenter intra eandem horam accedentem ad Confessarium. *Ibid punct. 2 n. 3. & 4.*

3. An possit absolvi pœnitens nulla injuncta pœnitentiâ, quando probabiliter creditur nullam acceptaturus, dissentiant Doctores; videturque talis ind gnus beneficio absolutionis. *ib. num. 5.*

4. Confessarius tenetur satisfactionem injungere, & non quidem per modum consilii, sed prout necesse judicaverit, potest illam sub disunctione præcipere. Advertat tamen Confessarius ut opus quod in satisfactionem injungitur, sit opus bonum pœnale, qualia sunt ora iô, jejunium, elemosina, & similia quæ ad illa revocantur. *Ibid. num. 6 & seq.*

5. Meditationes, & opus aliâs præceptum, injungi possunt in satisfactionem: imponens tamen pœnitentiam, & nihil aliud exprimens, non censetur injungere opus aliâs debitum ex præcepto. v. g. is cui injunctum est jejunium, non satisfacit pœnitentiæ jejunando eo die quo tenetur ex Ecclesiæ præcepto jejunare. *Ibid. num. 10 & seq.*

6. Non solum injungi possunt operâ pœnalia in particula.

ri, velùm etiam in generalibus; sicuti & pro peccatis publicis poenitentia publica, non autem pro occultis, ne periculo expulsi naturæ famæ poenitentis absque sufficienti causa. *Ibid. n. 13. & 14.*

7. Confessarius potest magis contrito leviozem poenitentiam injungere, sicuti etiam & homini fragili & debili iuxta ipsius fragilitatem; & tempore Jubilæi aut indulgentiarum injungens tamen levissimas poenas pro mortalibus teneat poenitentem admonere de levissima, & non sufficienti poena illi imposita. Ideo autem mitior poenitentia injungi solet, ne poenitens gravitate poenæ terreatur, sed potius levitate poenitentiae alliciatur ad sacramentum. *Ibid. n. 16. & seq.*

8. Confessarius, per se loquendo, potest satisfactionem injungere, tam ante quam post absolutionem sacramentalem non potest autem poenitentem obligare ad satisfactionem adimplendam ante absolutionem, si poenitentia consideretur ut est compensatio pro poena temporali; secus dicendum si consideretur ut medicina. Neque si poenitentia adimpleatur ante absolutionem, sacramentum statim non habet suum effectum ex opere operato, cum sacramentum non producat suum effectum, nisi sit perfectum: non est autem perfectum ante sacramentalem absolutionem. *Ib. n. 19. & seq.*

9. Confessarius ex justa & rationabili causa potest in confessione diminuire & commutare poenitentiam à se, vel à alio Confessario inferiori, vel æquali, vel etiam Superiori injunctam, quando id postulat bonum animarum: imò vobis potest etiam poenitentiam præservativam in aliam præservativam & salutarem iuxta & rationabili de causa commutare.

Similiter carens facultate absolventi à reservatis, potest poenitentiam pro reservatis à Superiore impositam, iuxta interveniente causa commutare. Hæ tamen supradictæ poenitentiae commutationes extra confessionem fieri non possunt. *Ibid. punct. 3. num. 1. & seq.*

10. Poenitens oblitus totius poenitentiae alias injunctae tenetur saltem præcipua peccata iterum confiteri, ut congruam commutationem obtineat. Imò sunt qui velint cum qui omnino oblitus poenitentiae, teneri iterum confiteri ad servandam integritatem sacramenti, nec potest aliam quam ipse voluerit poenitentiam ex arbitrio suo adimplere; aut in æquale, aut in melius commutare: liberum tamen erit poenitenti facta commutatione poenitentiae, quam voluerit eligere. *Ib. n. 8. & seq.*

seq.

Poeni-

*Pœnitentis obligatio circa pœnitentiam acceptandam
& adimplendam.*

11. Pœnitens tenetur pœnitentiam tolerabilem, & humana fragilitati accommodatam acceptare, acceptatamque adimplere. Quod si pœnitentia gravis & rigorosa sit, poterit rogare Confessarium ut eam mitiget & minuat: qui si nolit mitigare, poterit pœnitens alium Confessarium adire. *Ib. punct. 4. n. 1. 2. & 3.*

12. Non solum peccat mortaliter pœnitens non adimplendo pœnitentiam, sed peccat etiam non adimplendo intra tempus præfixum à Confessario; quia facit contra obligationem in re gravi. Quod si nullus terminus præfixus sit, tenetur adimplere quam primum commodè potest: & quidem in statu gratiæ; alioqui peccat, quamvis injunctæ à Confessario pœnitentiæ satisfaciatur etiam in statu peccati. *Ib. n. 4. & seq. item n. 15.*

13. Si pœnitens re ipsa suscipiat indulgentiam respondentem satisfactioni pro pœnis debitæ, satisfaciatur pœnitentiæ injunctæ. Cessat item obligatio pœnitentiæ, quatenus est satisfactio, non solum per indulgentias, verum etiam per remissionem pœnæ alia via obventam, ut per alia pia opera satisfactoria propria, vel aliena sibi applicata; rariò tamen remittendæ sunt pœnitentiæ sacramentales ob susceptionem indulgentiarum, vel ob alia pia opera. *Ibid. n. 7. & 8.*

14. Satisfactio injuncta à Confessario non potest per alium adimpleri, sed per ipsummet pœnitentem adimplenda est, nisi Confessarius aliud expresserit: nam obligatio pœnitentiæ est personalis; secus dicendum, si pœnitens nequeat per se ipsum adimplere pœnitentiam, & pœnitentia non consistat in actione personali, sed in illis operibus quæ per alium tamquàm per merum instrumentum fieri possunt. *Ibid. num. 11. & 12.*

15. Qui non potest satisfactionem per se ipsum adimplere, contineatur eam per alium adimplere. *Ib. n. 13.*

16. Pœnitentia in peccato facta non remittit pœnam durante statu mortalis peccati, quia peccatum mortale nondum remissum, est obex; quo sublato pœnitentia in mortalitate, prodest: & in eo differt pœnitentia sacramentalis à reliquis operibus in statu peccati mortalis factis, quod hæc sint mortua, & non reviviscant. *Ib. n. 16. & seq.*

Sacramenti pœnitentiæ effectus.

17. Pœnitentiæ effectus sunt remissio peccatorum mortali-
lium & venialium, irrevocabilitas peccatorum, recuperatio
virtutum, meritorum & gratiæ; ac obligatio sigilli, *ib. q. 6.*

18. Pœnitentia delet peccata mortalia licet gravissima, &
plurima, toties quoties homo peccaverit, & legitime pœni-
tentiam susceperit, potestque homo à peccatis semper relin-
gere: neque datur certus peccatorum cumulus, quoposito
nequeat homo à peccatis resurgere. *ib. q. 6. sect. 2. punct. 2. n. 1.*
& seq.

19. Pœnitentiæ sacramentum nequit unum peccatum
mortale sine alio remittere; alioqui posset quis esse amicus
Dei, & ejus inimicus. *ibid. punct. 3.*

20. Remisso peccato mortali quoad culpam, necesse est de
potentia Dei ordinaria remitti etiam reatum pœnæ æternæ,
ut patet ex Trident. *sess. 6. c. 14.* sed non semper remittitur to-
tus reatus pœnæ temporalis, qui reatus aliquando est major,
aliquando minor juxta majorem vel minorem contritionem.
ibid. punct. 4. n. 1. & 2.

21. Datur sacramentum pœnitentiæ informe (id est sine
gratia & charitate) defectu attritionis; qua posita, sacramen-
tum confert suum effectum, sublato scilicet obice seu fictio-
ne; sufficitque attritio ut sacramentum præcedens informe
conferat suum effectum, si tamen post susceptum pœnitenti-
æ sacramentum informe, nullum aliud de novo commissum
est peccatum mortale: tunc enim requireretur contritio, vel
novum pœnitentiæ sacramentum formatum. *ibid. punct. 5.*
n. 3. & seq.

22. Omnia peccata venialia remittuntur per sacramentum
pœnitentiæ, nisi ponatur obex. Remittuntur etiam ex opere
operantis peccata venialia per sacramentalia, quæ sunt hoc
carmine contenta:

Orans unctus, edens, confessio, dans, benedicens.
ibid. sect. 2. punct. 1. & punct. 2.

23. Peccata venialia non solum delentur per contritionem
formalem, verum etiam per dilectionem, seu amorem Dei
perfectum, qui sit impossibilis cum ipsis peccatis veniali-
bus. *ibid. punct. 5. num. 3.*

24. Per nullos alios actus peccata venialia remittuntur ex-
tra

tra sacramentum, quam per actus contritionis & dilectioni.
 25. Unum peccatum veniale remitti potest sine alio, si a-

ctus amoris non sit ita perfectus, ut habeat oppositionem
 cum omnibus peccata mortalia similiter remitti possunt abs-
 que remissione peccatorum venialium, quia non omnis di-
 spositio sufficiens ad remissionem peccatorum mortalium,
 sufficit ad remissionem venialium: secus dicendum de veniali-
 bus, quæ non possunt de potentia Dei ordinaria remitti sine
 remissione peccatorum mortalium *ib punct. 4. n. 2. 3. 4.*

26. Quamvis remissio venialium in hac vita numquam fiat
 sine infusione vel augmento gratiæ habitualis, tamen ad il-
 lorum remissionem non requiritur per se formaliter gratia
 quæ illa expellat. *ibid. num. 5. & 6.*

27. Peccata ita delentur per poenitentiam, ut de lege ordi-
 naria non redeant, nec etiam redire possint de potentia Dei
 absoluta etiam si nova peccata multiplicentur: nam si revivi-
 scerent, id fieret miraculum, cum idem numero effectus non
 possit in ipsis naturæ reparari & reproduci: sed non fit mira-
 culose; alioqui reviviscantia peccatorum tribuenda esset
 principaliter Deo, quod dici non potest. *ibid. sect. 3. punct. 1.*
num. 1.

28. Peccata commissa post præcedentia remissa, graviora
 sunt ratione ingratitudinis peccatis antea remissa. *ibid. punct.*
2. n. 4.

29. Peccata prius remissa non redeunt, nec etiam redire
 possunt de potentia Dei ordinaria, quoad reatum poenæ per
 subsequens peccatum: quamvis aliquo modo, ratione scilicet
 majoris ingratitudinis, dici possunt redire, tamen in se forma-
 liter non redeunt quoad reatum poenæ per subsequens pec-
 catum. Ratio est, quia reatus poenæ sequitur culpam, sed cul-
 pa non redit in se formaliter, ergo, &c. *ibid. punct. 3. n. 1.*

30. Peccata non ita delentur per poenitentiam, quin reatus
 peccatorum præcedentium de potentia Dei absoluta redire
 possit per subsequens peccatum: cum peccata possint remitti
 suo conditione, ut si peccator de novo peccet, redeat idem
 poenæ reatus, ac si peccata remissa non fuissent. *ibid. n. 4.*

Opera per poenitentiam an reviviscant.

31. Opera mortua privative non reviviscunt, nec fiunt me-

ritoria vitæ æternæ per subsequentem pœnitentiam: cum ejusmodi opera non sint facta ab homine existente in gratia. *Ib. sec. 4. punct. 1. n. 2*

32. Opera mortificata per peccatum, valent per subsequentem pœnitentiam ad vitam æternam consequendam: quæ sublata causa, scilicet peccato, cessat effectus, id est, iterum incipiunt valere. *Ibid. n. 3.*

33. Per pœnitentiam non solum recipitur nova gratia, verum etiam restituitur tota gratia præcedens, quæ præcedentibus meritis respondebat. *Ib. punct. 2. n. 4.*

34. Item virtutes infusæ quæ ita connexæ sunt cum gratia, ut simul cum ea amittantur, beneficio pœnitentiæ subsequentis recuperantur, juxta gradum gratiæ respondentem: sunt enim accessorium gratiæ: accessorium autem sequitur principale, nempe gratiam. *Ib. n. 6. & 7.*

A D D I T I O,

Satisfieri posse Deo per pœnitentiam factam in peccato mortali pro peccatis remissis, alii ajunt, alii negant. Illud certum, satisfieri tunc præcepto Confessoris pœnitentiam imponentis, nec esse opus de eo postea confiteri, & probabile illud recedente peccato, valere illam pœnitentiam apud Deum, ut volunt quidam valere indulgentiam, recedente peccato, in quo est accepta. Tres sunt sententiæ de hac re: vide Joan. Med. *quæst. 2. de satisfact. Sylv. satisfactio n. 7. Auzan. Med. l. c. Sylv. dist. 15. Negant. D. Thom. 4. dist. 15. quæst. 1. art. 3. Bonav. Richar. ead. dist. Alen. 4. p. 85. membr. 1. Cajet. quæst. 2. de satisfact. & v. Satisfactio. Sot. dist. 19. qu. 1. art. 4. concl. 2. Tol. 13. Val. l. c. p. 3. Illud certum. Tol. l. c. Sylv. satisfactio num. 4. Fum. eod. n. 5.*

Probabile illud. Cajet. v. satisfactio. 8. quæst. 2. de satisfact. Navar. cap. 3. num. 3. Tol. l. c. verum Adrian. in 1. quæst. 1. d. satisfact. Sot. l. c. art. 5. Val. l. c. non reviviscere ajunt.

Potest quis satisfacere per alium de licentia confessoris, etiam secundi, itemque cum non potest per se. An vero qui pro alio satisfacit, possit simul pro se satisfacere, alii ajunt, alii merito negant, Potest unus pro alio satisfacere, si uterque sit in gratia, Sot. l. c. quæst. 2. art. 4. Tol. Val. l. c. vid. Vival. l. c. num. 12. Syl. l. c. n. 5. Fum. l. c. num. 6. An vero) vid. Syl. l. c. n. 5.

Potest in pœnitentiam imponi opus alias debitum. Tol. l. c.

Satisfactio, Scandalum.

601

l. 6. Nav. cap. 26. num. 24. Cajet. quest. 1. de satisfact. Sor. l. 6. quest. 2. art. 1. col. penultim. contra Scot. dist. 15. quest. 1. Palud. 16. art. 2. Capriol. Syl. l. c. n. 8.

Qui non fecit poenitentiam tempore praescripto, debet facere alio.

Et si omne opus ex gratia profectum, est satisfactorium, magis tamen ceteris paribus satisfacit, cum pœnale est ex se, vel ex parte complexionis pœnitentis. Vide Val. l. c. col. 5.

Pœnitens dicens aliis impositam poenitentiam, non peccat mortiferè, nisi id grave damnum adferat. Syl. confessio. 1. n. 23. Vival. de satisfact. num. 33.

ADDITIO.

Scandalum.

Scandalum est re mala, vel speciem mali habente, alteri dare peccandi mortaliter occasionem, quod si id intendas, vel ex se res ad id inducat, mortale est. Vide Cajet. *vers. scandalum.* Syl. eod. num. 1. Fum. 16.

Si scandalum oritur ex alterius malitia, non ideo omittendum opus licitum; si verò ex infirmitate, vel ignorantia, differendum est, si differri sine peccato potest. Vide Fum. l. c. n. 2. Syl. l. c. n. 3.

Scandalizatus dicitur populus, si decem graves viri & honesti scandalizantur.

Schisma.

1. Schisma est voluntaria & pertinax subtractio & separatio ab obedientia universalis Ecclesiae, vel Summi Pontificis, qui principem in Ecclesia locum tenet. Hinc habes eum qui se separat ab obedientia sui Prælati, vel Principis, vel particularis Ecclesiae seu diœcesis, non esse propriè schismaticum; sed ut quis sit propriè schismaticus, debet esse rebellis formaliter in Papam ut Papa est, seu quatenus est supremus Christi Vicarius, tom. 2. circa primum Decalogi præceptum, disp. 3. qu. 4. punct. ult. § 5 n. 1. Ep. 2.

2. Schisma est peccatum mortale gravissimum ex suo genere, quod reddi nequit veniale ex parvitate materiae: & si accedat error intellectus, aut contemptus specialis, continet mali-